

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Ivr̄is || Vniversi, Atq̄ve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

16 de mirabilibus actibus aliis magicis, præstigiis, & metamorphosi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

paratim, vel communiter ad vtrumque simul. Alioquin maleficia quae superflitionem redolent, & fortilegia in quibus contingit misceri crimina, vel veneficia, qualia in iuribus arguuntur, notioris sunt temporalis iurisdictionis. Proinde pro foro competentis distinguendo in fortilegia personarum laicorum puniendis, obseruandum num ea contineant, vel participent haeresin manifeste, qualia sunt illa, quae expressam habent fidei euersionem, data fide & iniuncta cum daemone: & tunc possunt episcopi vel inquisitores haereticae prauitatis de his cognoscere, non alias, vt expresse iure cautum est, in c. accusatus c. 8. § sane, de haeret. in 6. Placuit autem, vbi expressa illa professio non fit daemone, vel eiuratio, & quamuis inuocetur daemone ad pudicitiam expugnandam, vel ad maleficia docenda, vel ad sanandum vel laedendum, vel ad familia eiusque causa etiam imagines non pertinere ad manifestam haeresin, Gemina. Philp. Franc. & alii in exp. in d. § sane, Oldra. con. 2. quod incipit, regularis traditio, & cons. 79. § 208. quia ea possunt daemone dirigere, tanquam ad tentatorem, cuius naturam gerit. At si inuocetur daemone, credendo quod possit haec propria auctoritate, certe tunc est impletas magna, & detrahitur Dei potestati, quod creaturae quod Dei est tribuitur: ideo ibi est haeresis manifesta, quae iurisdictionem tribuat spiritualibus iudicibus, Francus & Gemina in d. § sane, facti c. episcopus 26. q. 5. Item si sacramentis abutantur, aut eucharistia, vel baptismo, vel vocatione Chrisimatis. Atque si ita impius reperitur presbyter, qui inuentus sit huic fortilegio operam praebere, grauissimis existimamus dignum poenis, vt pote grauissime peccans, vel irreuerenter sacramenta petra tractando, vel aliud immittendo illis alienum, in c. de homine, c. 7. de celebra missa, c. nihil in sacrificiis, de consecr. dist. 2. veluti si super characteres, aut supra maleficia, missas celebret. Cum alioquin & qui sacra profanat etiam ignoranter, vt si palla quae in altari fuerit, mortuum inuoluat, vel eam negligenter habuerit, si daemone sit, triennio sexque mensibus a dominico remouetur altari, graui percussus anathemate presbyter, decem annis & sex mensibus excommunicatur, ea nemo per ignorantiis, de consecr. dist. 1. De sacris vasis quoque, & aliis rebus Dei cultui consecratis non profanandis, iura sanciuunt aperte. c. altaris, c. vestimenta, c. in sancta, c. ad nuptiarum, de consecr. dist. 1. Et Deus docuit, quantum irascendum sit in haec profanantes: ex vltione quam sumisit de Balthasare, Daniel. c. 5. Narrat etiam Historia Gallica, au rosier historial. fo. 120. pag. 2. col. 2. & seq. in pag. quodam apud Suesones, fuisse presbyterum quendam, qui vindictam cum quaereret inimicorum, fortilegam consuluit ea de re: illam autem ei persuasit, vt bufonem more Christiani hominis baptizaret, eique inter baptizandum Ioannis nomen imponeret: dehinc vt hostiam consecraret, & eidem edendam porrigeret. Quod vt factum, illa eum bufonem membratim discepit, & fortilegium confecit, quod iussit deferri in domum inimicorum presbyteri: vnde accidit eisdem interiisse. Eo autem ille de re detecto, flammis veneficam consumtam anno Domini 1460. In legibus Wisigothorum, haec lex est iisdem verbis, l. 3. de malef. li. 6. C. Wisigo. tit. 2. Malefici & immissores temp. estatum, qui quibusdam incantationibus grandinem in vineas messes, immittere prohibentur, & si qui per inuocationes demonum mentes hominum conturbant, seu qui nocturna sacra demonibus celebrant, eosque per inuocationes nefarias nequiter inuocant, vbicunque a iudice vel a iure vel procuratore loci reperiti fuerint vel detecti, ducentis flagellis publice verberentur, & decalvati deformiter decem consuecinas possessiones circuire cogantur inuisi, vt eorum alii corrigantur exemplis. Quos tamen iudex, ne ulterius euagantes talia facere permittantur, aut in retrusione faciat esse, vt ibi accepta veste atque substantia ita viuant, ne vniuentibus nocendi aditum habeant: aut regia praesentia dirigat, vt quod de illis sui placitum fuerit euidenter statuatur. Si autem qui tales consulerint reperiantur, in populi conuentu ducentorum illius accipiant flagellorum, vt impuniti non remaneant, quos culae reatus similis accusat. Et iterum alia lege, d. lib. 6. tit. 2. l. fi. diuinos & consulentes eosdem quinquagenis verberibus coerceri iubetur. Vult & alia lex, l. i. eod. tit. hos & qui respondent & consulunt de morte, vel vita alterius, ingenue flagellis caesos & in feruitem redigi, bonis omnibus sisco delatis: seruos diuerso genere penarum afflictos, in transmarinas partes transferendos vendi.

11 Omitto hic recensere iudicia Dei de his hominibus quotidie apparentia: vix enim est auditum, neque vnquam vidi vllum hominem illis sceleratis artibus deditum, quin misere vel viuens discrutaretur, vel misere & summo cum horrore perierit ad stantium. Tandem enim daemone eos, qui ei inserviunt, impo-

uisto casu tollit, ne si cogitandi mora illis praebatur a laqueis effugiant. Sic Excecius Phocensium tyrannus, duos gestans incantatos annulos, ex quorum elisione mutua, & ex sonitu tempus gerendarum rerum commodum captabat, interfectus est dolo, etiam si ei prius illud significasset sonitus, vt ait Aristoteles in republic. Phocensium, & refert Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromata. Blanditur primum iis, quos decipere vult Sathan, & lenit mortis poculum dulcedine quadam ambitionis vel voluptatis: pollicetur superbis & gloriae audis, mille modis se effecturum vt a magnatibus & Principibus impetrent quae velint: venereis mulierum decipiendarum ostentat artes: curiosis diuinandi artem: crudelibus, roboris & contra arma aduersariorum pluramuleta. In summa, singulis ratione affectionis propria & accommodata se posse mentitur. Interim autem subicit impietatem, & inuolutis artibus clauis adamantinis figit gressus in scelere. Atque vbi iam quae molitus erat effecit, miseri homines dum norunt se iam captos desperatione quadam acti, contentantes postea quae impie gesserunt, tristes semper & pauidi degunt, & propria conscientia sceleris, & daemone imperio totum sibi nunquam satisfaciunt.

De mirabilibus actibus aliis Magicis, Praestigiiis, & Metamorphosi. Cap. 16.

- 1 Mirabilia magorum quae sunt, & qualia.
- 2 Metamorphosis quorundam, & 3. 4. & 5.
- 3 Hominum in alia corpora non possit fieri transmigratione vere.
- 4 Miracula seu potius praestigia antiquorum ethnicorum.
- 5 Xenophon magus.
- 6 Simonis magi praestigia admiranda.
- 7 Zaros & Arphaxat magi Persarum vincti ab Apostolo.
- 8 Apollonius Thibianus impostor.
- 9 Item Thor & Othinus, & 11.
- 10 Zedechia magi impostura seu praestigia.
- 12 Histriones praestigiosos pellens civitatibus.

Ed + pergamus, & de aliis praestigiiis daemone & magorum dicamus, quibus hominibus nimium credulis & fatuis illud, simulantes se operari mirabilia, quae vel non sunt, vel si sunt, mirabilia scientibus & aduertentibus non sunt. Diodorus Sic. li. 2. Biblioth. Proteum ab Aegyptiis dictum esse Ceteum tradit, regem Aegypti, tempore belli Troiani peritum syderum & multarum artium. De hoc fingitur, inquit, solum mutare se in omnes animantium stirpem quae formas, quod earum naturas facile tum astrorum scientia, tum etiam usu & consuetudine sacerdotum didicerit. Alii auctores de eius genere diuersa senserunt, verum tamen & vatem eum fuisse peritissimum consentiunt, & qui in varias sese conuerteret figuras & illum consulentes eluderet, ne facile nisi coactus responderet. Sic Homerus de eo Proteo faciens marinum Deum, Odys. 4.

ἔδ' ὁ γέρον δολίης ἐπέληθ' ὅλο τέρας,
 ἀλλ' ἢ τοι πρῶτος ἀλέων ἦν ἐν γένει,
 αἰὲρ ἔπειτα δράκων, ἔπειτα λέων, ἢ δὲ μέγας
 ἔς ἄνθρωπον ὄρνιθ' ἔσθ' ἔπειτα δὲν δράκον ἢ λιπάρων.
 ἦ μιν δ' ἀσεμπίως ἔχουεν τάλαντι δοῦναι, &c.

Id est:
 Neque ipse senex dolose oblitiscitur artis,
 Sed certe leo primum factus est magnis iudis:
 Porro deinde Draco, & panthera, deinde ingens ius:
 Factus est, etiam liquida aqua, & arbor alius solis.
 Nos vero sumister tenebamus sorti animo.

Sic mater Aristaei Cirenes ad Aristaeum pergentem ad vaticinatum Protei de eo dicit: Virg. 4. Georgi.
 Verum vbi correptum manibus, vinculis, tenebris,
 Tum varia illudent species, atque ora ferarum:
 Fiet enim subito sus horridus, atque, tigris,
 Squamisque Draco, & sulca cervice Leana:
 Aut acris flamma sonitum dabit, atque ita vinculis
 Excidet, aut in aquas tenuis dilapsus abibit, &c.

Simon magus quoque, & se, & alios in diuersas animalium figuras conuertebat: imo in aurum, vt dicam paulo post ex fide dignotorum auctorum. Circe + conuertebat homines canionibus & pharmacis in porcos, & alias feras, vt ait Homerus lib. 10. Odys. Plutarchus in Gryllo, & alii. Ex + Arcadibus qui sorte ducti transnatabant quoddam stagnum, transformabantur in lupos, & cum similibus feris per illius regionis deserta vivebant: & si carne non viderentur humana, post nouem annos eodem

renatato flagno, reformabantur in homines, *Plinius li. 8. D. Augusti. lib. 18. de ciuit. Dei. c. 17.* Pomp. Mela, de Situ orbis, de Neuris S. ythia: Europicae gente scribens ait, statum singulis tempus esse, quo si velint in lupos, iterumque in eos qui fuerint mutentur. *Virgilius eclog. 8. de herbis agens magicis, canit,*

*Hic ego sepe lupum fieri, & se condere sylvis
Marem vidi.*

Quid sentiat de his D. Augustinus audi, is postquam transformationes retulit, & hominum incredibiles commutationes, ait, *D. Aug. li. 18. de ciuit. Dei. c. 18. Si dixerimus ea non esse credenda, non desunt etiam nunc qui eiusmodi quaedam vel certissima audisse, vel etiam expertos assererent. Nam & nos cum essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione illarum partium: vbi stabularii mulieres imbutas his malis artibus in caeseo dare solere dicebant quibus vellem, seu possent viatoribus, vnde in iumenta illico vertentur, & necessariae quaeque portarent, postque perfuncta opera, ad se redirent: nec tamen in eis memem fieri bestialem, sed rationalem humanamque seruare: sicut Apuleius libris, quos titulo asini aurei appellat, sibi ipsi accidisse, ut accepto veneno humano animo permanente, asinus fieret, aut iudicaret, aut sinxit. Firmissime tamen credendum est, omnipotentem Deum omnia posse facere quae voluerit, siue vindicando, siue prestando, nec demones operari secundum naturae suae potentiam, quia & ipsa angelica creatura est, licet sit proprio vitio maligna: nisi quod ille permiserit, cuius iudicia occulta sunt multa, iniusta nulla. Nec sane demones naturas creant, si aliquid tale faciunt, de quilibet factis ista veritatis quaestio, sed speciemus, quae a Deo sunt creati commutant, ut videantur esse quae non sunt. Non itaque solum animum, sed nec corpus quidem vlla ratione crediderim demonum arte vel potestate in membra vel lineamenta bestialia vti acriter posse conuertere: sed phantasticum hominis, quod etiam cogitando siue somniando per rerum innumerabilia genera variatur, & cum corpus non sit, corporum tamen similes mira celeritate formas capit, sopitis aut oppressis corporis hominis sensibus, ad aliorum sensum nescio quo ineffabili modo, figura corporis esse perducit: ita ut corpora ipsa hominum alicubi accant videntur quidem, sed multo grauius atque vehementius, quam somno suis sensibus obseratis. Phantasticum autem illud, veluti corporatum in alicuius animalis effigie sensibus apparet a'ientis, talis que etiam sibi homo esse videatur, sicut talis sibi videri posset in somniis. & portare onera: quae onera si vera sunt corpora, portantur a demonibus partim vera onerum corpora, partim iumentorum falsa ceruentibus. Haec ad verbum D. Augustinus. Quibus aliud addit exemplum alterius qui erat pater cuiusdam Praeslantii, qui narrabat venenum patrem illud in Caeseo summis, ia. uis in lecto quasi dormientem, qui tamen nullo modo poterat excitari: post autem dies aliquot eum euigilasse dicebat, & quasi somnia enarrasse, quae passus esset, caballum scilicet factum, annonam inter alia iumenta baiulasse militibus, quae dicitur retica, quoniam ad retia deportatur. Quod ita ut narrauit factum fuisse compertum est, quae tamen ei sua somnia videbantur. Aliud subiicit, Inducant & alius se dormi sua per noctem antequam requiesceret, vidisse venientem ad se quendam philosophum sibi notissimum, sibi que exposuisse nonnulla Platonica, quae antea rogatus exponere noluisset. Et: cum ab eodem philosopho quaesitum fuisset, cur in domo eius fecisset, quod in domo sua facere negauerat. Non feci, inquit, sed me fecisse somniani: ac per hoc alteri per imaginem phantasticam exhibitum est vigilanti, quod alter vidit in somniis. Sed ad alia superioribus similia adde. § Scribit Luitprandus lib. 3. de rebus per Europam gestis, Baianum filium Simeonis regis Bulgarorum, vsque adeo didicisse magiam, vt ex homine lupus, & quae cunq; alia, vt vellet, fieri posset fera. Et vt addit Titemmii, se inuisibilem praebat, in Chronica monaste. Hofsannensis autem eodem teste vixit, 6 anno Domini 970. § Huc pertinent illa praestigia demonum, quibus delusi sunt idololatrae, quando penatum imagines Troia per Aeneam delatae Latiniis, & inde per Aescanium Albam, pristinum per se, vt mentiuntur, lararium repetierunt, Val. Max. m. 1. Quod dicunt Aetium Nauium nouacula cotem secuisse, Cic. 1. de diuinat. Linius in 1. Serpentem Aesculapio nauiganti Romam pro comite adhaesisse: nauim qua simulacrum matris Phrygiae vehabatur nullis viribus trahi, sed tantum zonula virginis potuisse: his similia adde, refert D. Augusti lib. 10. de ciuitate Dei, 7 c. 16. § Magnus prestigiator fuit Xenophon, quem admirabantur, quoniam ignem sponte sua nasci faciebat, Athena. lib. 1. di. 8. prof. c. 14. § Sed ad metamorphosim iterum. Simon magus demonum sibi inseruentium opera, inquit Nicephorus & alii, de Simone Mago, hoc refert Niceph. Ca. li. 2. hist. eccle. c. 27. § c. 36. §*

Epipha. aduersus Simonias. Augusti. sermo de sanctis, & c. § 1. de icuino Sabbat. Abdias Babylon. lib. 1. bistor. Apostel. multa faciebat, videlicet statuas sese mouere, vasa domestica sese transferre. Et ipse flammis circumdatus, non vrebatur: ferebatur quoque volans in aere: ex lapidibus, fuce hominibus obiecto, panes faciebat: draconis quoque formam induebat, in varias animantium formas mutabatur: duplici facie indutus conspiciebat: in aurum sese totum transformabat: fores probe conelusas aperiebat dicto, ferrea vincula disrumpere: in conuiuus omniaria formularum sinu uacra exhibebat: vt plurimae ante eum prederent vmbrae efficiebat, quas defunctorum dudum esse animas nugaratur: alios quos voluisset in alias animalium formas transformabat: inferebat morbos immanes & incurabiles. Tandem tamen cum D. Petro instituit Romae certamine, cum volatuum caelum peteret cum quadrigis, vt scribit Arnobius lib. 2. contra gentes. igneis, nomine Christi a D. Petro nominato & inuocatione eius Dei concidit, & crura sibi confregit: & postea cruciatus & pudore decessit, ex altissimi culminis rurtum se precipitavit fastigio, & mortuus est. § Magi ↑ Zaioc & Arphazat, apud Perlas in Babylone sub Xerxe rege, tempore quo inibi fidem catholicam praedicarent DD. Simon & Iudas apostoli, qui multo reddebant laquentes, & serpentes producebant, quive vici sunt ab Apostolis in fide Christi, vt fulsime refert Abdias Babyl. lib. 6. hist. apost. § Apollonius ↑ Tyanus magus cognitus peritissimus, qui cum eum Domitianus punire vellet, repente in iudicio non comparuit, Laetant. li. 5. de iustitia, c. 3. Aliaque plura stupenda fertur operatus a Philostrate, qui ex professo vitam eius perscripsit, & ex Hiero. le. § Erat ↑ Craca mulier maga, Thor & Othinus magi: quorum illa quidem, vt ait Saxo in historia, appetitas dapes in aliarum rerum formas commutabat: isti vero diuinitatis fastigium, ludificatis idiotarum mentibus, sibi arrogabant. § Fuit ↑ Iudaeus anno Domini 876. Zedechias nomine, medicus Imperatoris Ludouici, magiae peritus, qui videbatur imposturis deuorare hominem armatum, equitem, & currum cum equis & equifonem: quive alium pedes, manus, caput praeficeret, & sanguinem fluentem ostenderet in pelui, postea autem reuiuifcentem ostentabat. Visusque hic Iudaeus in caelo & aere venari, perinde ac si in terra esset, scribit haec Titemmii in Chron. monasterii Hofsannens. § Omitto ↑ reliqua quae de histri- onibus feruntur, quae ludificant mentem interdum arte, interdum manu agili pertractatione: qui certe, vt noxiis, vel vt vanissimis, ciuitatibus pellendi sunt, vt iussit Carolus 5. Imperator, in constitutionibus comitorum habitorum Augustae Vindelicorum, anno 1548. c. 26. Zyngeros, id est, praestigiatos, Teutonica terra excedere, veluti exploratores & proditores Christianorum regnorum millos a Turcis.

De Magicis circa morborum curatio- nem. Cap. 17.

- 1 Morbi quemodo a demonibus curentur.
- 2 Miraculorum effector videri voluit Adrianus.
- 3 Vestigiis Caesaris miracula ficta.
- 4 Morbi incantationibus curati.
- 5 Morbos curantium per incantationes poena.

Adem ↑ ratione quae possunt morbos inferre magi & demones, & posse curare palam est: vel cum superstitione, vel sine superstitione, & cum rebus quae curandi vires habent adhibitis latenter, vel sublata caussa, impedimenti sanitatis, quam ipsi norunt, vel imposturunt Dei voluntate & permissione. Interdum tamen & ipsi simulant morbos curare, qui cum curati vere non sint, tamen ad tempus curatos videri faciunt, adhibitis quibusdam quibus leniunt dolorem, quem tollere non possunt. § Exempla ↑ pauca proferam. Adrianus Caesar, qui diuinitionibus & magicis crebro vsus est, quive dicebat, se anima quae sponte occubuisse indigere, iisdem artibus & incantationibus aquam intereurem qua laboraret eduxit, qua tamen rursus & celeriter repletus fuit. Dio Cass. seu Xiphil. ex eo in Adriano. Voluit & hic videri miraculorum effector, atque multa ideo de eius miraculis conficta sunt: quale illud, quod mulier eius iussu cum se aqua alicuius fanilaussit oculos seu visum recepit. Et quando venit ex Pannonia quidam natus caesus ad febricentem Adrianum, quem cum contigisset oculos recepit, & Adrianum febris reliquit, vt narrat Spartianus in Adriano. Quae tamen Marius Maximus per simulationem facta commemorat. § Quo ↑ etiam refero, vel ad magiam, quod Xiphilinus ait ex Dione in Vespasiano Velpa.